

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

17. mai 2023*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Liidu Kohtu põhikiri – Artikli 23 esimene lõik – Põhikohtuasja menetluse peatamine Euroopa Kohtule ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse esitanud liikmesriigi kohtu poolt – Osalise peatamise võimalus

Kohtuasjas C-176/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Spetsializiran nakazatelen sadi (kriminaalasjade erikohus, Bulgaaria) 8. märtsi 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, kriminaalasjas järgmiste isikute suhtes:

BK,

ZhP,

menetluses osales:

Spetsializirana prokuratura,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president L. S. Rossi, neljanda koja president C. Lycourgos (ettekandja) ja kohtunik O. Spineanu-Matei,

kohtujurist: T. Čapeta,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Bulgaaria valitsus, esindajad: T. Mitova ja E. Petranova,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Erlbacher, E. Rousseva ja M. Wasmeier,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kriminaalmenetluses, mida on alustatud BK ja ZHP suhtes seoses korrupsiooniks kvalifitseeritavate tegudega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimeses lõigus on sätestatud:
„[ELTL] artikliga 267 reguleeritud kohtuasjade puhul teatab liikmesriigi kohus, kes peatab menetluse ja saadab asja Euroopa Kohtusse, oma otsusest Euroopa Kohtule. Seejärel teatab kohtusekretär otsusest pooltele, liikmesriikidele ja [Euroopa K]omisjonile, samuti [Euroopa L]iidu institutsioonile, organitele või asutusele, kes on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidlustatud.“

Bulgaaria õigus

- 4 Eelotsusetaotlusest nähtub, et põhikohtuasjas kohaldatavate menetlusnormide kohaselt peatatakse kriminaalmenetlus, kui liikmesriigi kohus esitab Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 5 Spetsialirizana prokuratura (eriprokuratuur, Bulgaaria) esitas 26. veebruaril 2021 eelotsusetaotluse esitanud kohtus BK ja ZHP suhtes süüdistuse korrupsioonitegudes, mille nad olid politseiuurijatena väidetavalt toime pannud.
- 6 BK ei nõustunud prokuratuuri antud õigusliku kvalifikatsiooniga, et tegemist on korrupsiooniga. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, kas tal on õigus süütegu ümber kvalifitseerida, teavitamata sellest enne süüdistatavat, esitas ta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiivi 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT 2012, L 142, lk 1), artikli 6 lõigete 3 ja 4 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 lõike 2 tõlgendamise kohta. See taotlus on kohtuasja C-175/22 ese.
- 7 Lisaks vaidlustasid BK ja ZHP nende kinnipidamise viisi ning märgistatud raha avastamise ZHP büroos. BK ja ZHP vahistati nende ametiruumides, mille koridorid olid varustatud videokaameratega, mis salvestasid osa vahistamisest ja raha avastamise.

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et eelotsusetaotluse esitamise ajaks on osa kinnipidamises osalenud isikuid üle kuulatud ja osa videosalvestistest läbi vaadatud. Ta rõhutab siiski, et üle kuulata tuleb veel vähemalt kolm isikut ja läbi vaadata ülejäänud osa neist videosalvestistest ning peidetud videokaamera ja peidetud mikrofoni abil saadud salvestised.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tehnilisest seisukohast ei takista miski tal jätkata tema menetluses oleva kohtuasja läbivaatamist ja tõendite kogumist, et teha kindlaks, kas väidetavad faktilised asjaolud on tegelikult aset leidnud ja milline on nende sisu. Need tõendid ei ole seotud eelotsuse küsimustega, mille ta esitas kohtuasjas C-175/22. Pärast nende tõendite saamist võib eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja menetluse täielikult peatada, kuni Euroopa Kohus on neile küsimustele vastanud. Euroopa Kohtult vastuse saamise järel võib ta menetlust jätkata, vajaduse korral teavitada süüdistatavat faktiliste asjaolude võimalikust ümberkvalifitseerimisest ning teha pärast poolte ärakuulamist otsuse sisulistes küsimustes.
- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski tekkinud küsimus, kas Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklit 23 arvestades võib ta jätkata põhikohtuasja menetlemist, eelkõige selleks, et jätkata tõendite kogumist pärast Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist kohtuasjas C-175/22.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et eelotsusetaotlus eeldab tingimata põhikohtuasja menetluse peatamist eelotsusetaotluses tõstatatud küsimuste osas. Samas leiab ta, et menetlus võib jätkuda küsimustes, mis ei ole eelotsusetaotluse esemeks, ning enne kui asjas saab teha sisulise otsuse, tuleb ära oodata Euroopa Kohtu vastus eelotsusetaotlusele.
- 12 Selline lähenemine võimaldaks vältida menetluse peatamisega seotud ajakaotust ning aitaks kaasa sellele, et austatakse õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul vastavalt põhiõiguste harta artikli 47 teisele lõigule.
- 13 Liikmesriigi kohtu peamine ülesanne on lahendada tema menetluses olev kohtuasi ning liidu õigus reguleerib põhikohtuasja menetluse peatamise küsimust üksnes niivõrd, kui võrd see peatamine on vajalik Euroopa Kohtu otsuse soovitava toime tagamiseks.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta on põhikohtuasja menetluse täielikult peatanud, kuni Euroopa Kohus vastab käesolevas kohtuasjas esitatud küsimusele.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Spetsializiran nakazatelen sad (kriminaalasjade erikohus, Bulgaaria) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:
- „Kas Euroopa Kohtu põhikirja artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kes on esitanud eelotsusetaotluse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel, on kohustatud põhikohtuasja menetluse täielikult peatama või piisab sellest, kui peatada ainult see osa põhikohtuasja menetlusest, mis on seotud eelotsuse küsimusega?“
- 16 Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus, Bulgaaria) teatas 5. augusti 2022. aasta kirjaga Euroopa Kohtule, et 27. juulil 2022 jõustunud seadusemuudatuse tõttu lõpetati Spetsializiran nakazatelen sadi (kriminaalasjade erikohus) tegevus ja viimati nimetatud kohtule esitatud teatud kriminaalasjad, sh põhikohtuasi, läksid alates sellest kuupäevast üle Sofiyski gradski sadile (Sofia linnakohus).

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 17 Bulgaaria valitsus väidab, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, sest eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole Euroopa Kohtule esitanud vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis võimaldaksid Euroopa Kohtul anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku liidu õiguse tõlgenduse.
- 18 Eelkõige märgib see valitsus, et kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 488, mida ei ole eelotsusetaotluses mainitud, käsitleb konkreetselt kriminaalmenetluse peatamist juhul, kui sellises kohtuasjas nagu põhikohtuasi esitatakse Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus. Nimetatud artikli kohaselt – seda tuleb liikmesriigi kohtul vajaduse korral kontrollida – peatatakse põhikohtuasi menetlus täielikult, kuid menetlust võib enne eelotsusetaotluse kohta Euroopa Kohtu otsuse tegemist jätkata, kui see on vajalik tõendite kogumiseks ja säilitamiseks.
- 19 Seoses sellega olgu meenutatud, et eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasia tegelike asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (15. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Veejaam ja Espo, C-470/20, EU:C:2022:981, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 20 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punktist b nähtub selle kohta, et lisaks Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimustele peab eelotsusetaotluses olema ülevaade kohaldamisele kuuluvatest riigisisestest õigusnormidest ja vajaduse korral asjakohasest riigisisest kohtupraktikast. Seda nõuet on korratud ka Euroopa Liidu Kohtu soovitude liikmesriikide kohtutele eelotsuse taotlemiseks (ELT 2019, C 380, lk 1) punktides 15 ja 16.
- 21 Kõnealusel juhul, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 9, selgitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, millised on tema õigused vastavalt kohaldatavale menetlusõigusele. Lisaks on eelotsuse küsimuse sõnastus selline, et sellele saab anda tarviliku vastuse riigisisestele õigusnormidele viitamata.
- 22 Järelikult on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 23 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriigi kohus, kes on esitanud ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse, peatab põhikohtuasia menetluse üksnes kohtuasia nende aspektide osas, mida võib mõjutada Euroopa Kohtu vastus eelotsusetaotlusele.
- 24 Seoses sellega olgu meenutatud, et vastavat valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb menetlusnormid, mis reguleerivad nende kohtuasjade läbivaatamist, mille eesmärk on tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt sätestada iga liikmesriigi sisemises õiguskorras (vt selle kohta 16. detsembri

1976. aasta kohtuotsus Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punkt 5, ning 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 25 Seda põhimõtet tuleb siiski kohaldada kooskõlas võrdväarsuse ja tõhususe põhimõttega, et kaitsta kohaldatavate liidu õigusnormide soovitatavat toimet (vt selle kohta 3. juuni 2021. aasta kohtuotsus Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika). Eelkõige ei või tõhususe põhimõtte kohaselt liikmesriigid oma menetlusautonoomiat kasutada nii, et see muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamise tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks (vt selle kohta 9. novembri 1983. aasta kohtuotsus San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, punkt 14, ja 24. novembri 2022. aasta kohtuotsus Varhoven administrativen sad (vaidlustatud sätte kehtetuks tunnistamine), C-289/21, EU:C:2022:920, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Mis puudutab eelotsusemenetlust, siis olgu meenutatud, et ELTL artikkel 267 loob Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise kohtunike dialoogi, mille eesmärk on tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus, mis võimaldab sel viisil kindlustada ka liidu õiguse järjepidevuse, täieliku toime ja autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomase olemuse (vt selle kohta 29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on eelotsusemenetluses tehtud kohtuotsus liikmesriigi kohtule põhikohtuasja lahendamisel siduv liidu õiguse tõlgenduse küsimustes (vt selle kohta eelkõige 3. veebruari 1977. aasta kohtuotsus Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, punkt 26, ja 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 74).
- 28 Eelotsusemenetluse soovitava toime säilitamist ei muuda tegelikult võimatuks ega ülemäära keeruliseks riigisisene õigusnorm, mis lubab ajavahemikus alates Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamisest kuni selle kohtumääruse või kohtuotsuse kuupäevani, millega Euroopa Kohus sellele eelotsusetaotlusele vastab, jätkata põhikohtuasja menetlust, et teha menetlustoiminguid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab vajalikuks ja mis puudutavad aspekte, mis ei ole seotud esitatud eelotsuse küsimustega, st menetlustoiminguid, mis ei takista eelotsusetaotluse esitanud kohtul seda kohtumäärust või kohtuotsust põhikohtuasjas täita.
- 29 Niisugust järeldust kinnitab asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses on hinnata, millises menetlusstaadiumis on Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamine sobivaim (vt selle kohta 27. juuni 1991. aasta kohtuotsus Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, punkt 49, ning 7. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, punktid 16 ja 17).
- 30 Seega, kuna Euroopa Kohtule võib esitada eelotsusetaotluse isegi põhikohtuasja menetluse varases staadiumis, peab eelotsusetaotluse esitanud kohtul olema võimalik kuni eelotsusetaotlusele Euroopa Kohtu vastuse saamiseni jätkata menetlust menetlustoimingutega, mida ta peab vajalikuks ja mis ei ole seotud esitatud eelotsuse küsimustega.
- 31 Olgu märgitud, et kaudselt järgiti seda arutluskäiku 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuses Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034). Nimelt märkis Euroopa Kohus selle kohtuotsuse punktis 80, et pärast seda, kui talle oli esitatud eelotsusetaotlus ühes neist kohtuasjadest, milles see kohtuotsus tehti, tühistati eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsus menetluse peatamise kohta ning põhikohtuasja menetlus jätkus seoses

muude probleemidega kui need, mida käsitleti eelotsusetaotluses. Sama kohtuotsuse punktis 141 leidis Euroopa Kohus, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav, ilma et ta oleks pidanud vajalikuks analüüsida Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 võimalikku rikkumist.

- 32 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi kohus, kes on esitanud ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse, peatab põhikohtuasja menetluse üksnes kohtuasja nende aspektide osas, mida võib mõjutada Euroopa Kohtu vastus eelotsusetaotlusele.

Kohtukulud

- 33 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi kohus, kes on esitanud ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse, peatab põhikohtuasja menetluse üksnes kohtuasja nende aspektide osas, mida võib mõjutada Euroopa Kohtu vastus eelotsusetaotlusele.

Allkirjad